

AKADEMİK PERSONELİN FİNANSAL GÖNENÇ HÂLİ İLE FİNANSAL DAVRANIŞ EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŐKIYE YÖNELİK AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA

AN EMPIRICAL ANALYSIS ON THE RELATION BETWEEN ACADEMICS' FINANCIAL WELL-BEING AND FINANCIAL BEHAVIOR

Seyfettin ÜNAL

Dumlupınar Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, KÜTAHYA
(seyfettinu@hotmail.com)

Yavuz Selim DÜĞER

Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, KÜTAHYA
(yselimduger@gmail.com)

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, akademik personelin finansal davranış eğilimlerini ortaya koymak ve finansal davranış eğilimlerinin finansal gönence haline etkilerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda literatürdeki tartışmaları ve bulguları, ayrıca demografik değişkenleri de göz önünde bulundurarak hipotezler oluşturulmuştur. Çalışmanın hipotezlerini test etmek amacıyla Dumlupınar Üniversitesi'nin bütün birimlerinde görev yapan akademik personele yönelik anket uygulanmış ve 246 akademik personelden oluşan bir örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak, aritmetik ortalama, tekyönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey testi, t testi ve Pearson korelasyon analizi uygulanarak değerlendirilmiştir. Analizlerin sonucunda çalışmaya katılan akademik personelin finansal gönence durumlarından sınırlı düzeyde memnun oldukları ve finansal davranış eğiliminin finansal gönence hali üzerinde pozitif yönlü bir etkisinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Finansal gönence, Finansal davranış, Akademik personel, ANOVA

Jel Sınıflandırması: C12, I23, I31

ABSTRACT

This study aims both to reveal the financial behavior of academics and also to investigate the impact of financial behavior on financial well-being. In this regard, hypotheses are established by taking into consideration both the demographic variables and also arguments and findings in the literature. In order to test the validity of the hypotheses, a questionnaire is carried out on academics of Dumlupınar University. Covering all units of the University, the questionnaire produced a sample that consists of 246 academics. The data set is analyzed over SPSS program by using such techniques as arithmetic mean, one-way analysis of variance (ANOVA), Tukey test, t-test and Pearson correlation analysis. The results suggest that the academics are limitedly satisfied with their current financial well-being. The findings also indicate that financial behavior possesses a positive impact on financial well-being.

Keywords: Financial well-being, Financial behavior, Academics, ANOVA

Jel Classification: C12, I23, I31

1. Giriş

Ülkemizde 'Vizyon 2023' hedefleri doğrultusunda bilim ve teknolojiye hâkim bir refah toplumu yaratma düşüncesi vardır. Bu toplumu oluşturmak, ancak geleceğin nitelikli insanlarını modern bilgiyle donatmakla mümkün olacaktır. Bilimin yuvası olan üniversiteler sahip olduğu nitelikli akademisyenler aracılığı ile bu amaca hizmet eden önemli kurumlardır. Geleceğin büyük ve güçlü Türkiye'sine giden yol, üniversitelerin hem sayılarının artırılıp fiziki imkânlarının iyileştirilmesi hem de kalitelerinin yükseltilmesi ile katedilebilecektir. "Her ilde bir üniversite" sloganı bu amaca hizmet eden bir stratejidir.

Ülkemizde üniversite sayısı son yıllarda hızla artarak Mayıs 2015 itibarıyla 193'e yükselmiştir. Üniversite sayısının hızla artması teknik ve alt yapı sorunlarının yanısıra nitelikli personel sorununu da beraberinde getirmiştir. Mali ve sosyal açıdan çekiciliğini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalan akademisyenlik mesleği, üniversiteden iyi dereceyle mezun olan nitelikli öğrencilerin kariyer hedeflerinde pek yer bulamamaktadır. Başarılı ve yüksek potansiyeli olan bireyler genellikle kariyerine üniversitede devam etmek yerine, daha yüksek gelir elde edebilecekleri diğer kamu veya özel sektör kuruluşlarını tercih etmektedirler. Dolayısıyla üniversiteler yeterli sayıda nitelikli akademik personeli bünyelerine katamadıkları gibi, sahip oldukları yetenekli akademik personeli de diğer kamu yada özel sektör kuruluşlarına kaptırmaktadırlar.

Üniversitelerde görevli akademik personel üzerine yapılan birçok araştırma, "mesleki saygınlığın yitirildiği düşüncesinin ve yetersiz ücret seviyesinin" akademik personelin tükenmişlik seviyesini artırdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu çalışmalarda, tükenmişlik seviyesi yükselen akademik personelin görev yaptığı kuruma olan bağlılığının, performansının ve üretkenliğinin de azaldığı vurgulanmaktadır (örneğin, bakınız Naktiyok ve Kaygın, 2012 ss.23-26; Sağlam, 2011 ss.407-411). "Ekonomik kaygıları asgari düzeye indirgenmiş ve kendisini bu anlamda büyük ölçüde tatmin edici bir memnuniyet düzeyinde hissetmek" olarak özetleyebileceğimiz finansal gönenç, bireyin hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bu şartlarda, belli bir finansal gönenç seviyesine ulaşamamış akademik personelin görevini yüksek bir motivasyonla ve yüksek bir performansla icra etmesini beklemek pek gerçekçi olmayacaktır.

Bu çalışmanın amacı akademik personelin finansal davranış eğilimleri ile finansal gönenç¹ seviyeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak; bireylerin sahip olduğu akademik unvanlarının yanısıra görev yaptığı birim, yaş, cinsiyet ve medeni durumu gibi faktörlerin finansal davranış eğilimlerine olan yansımalarını tespit etmektir. Çalışmanın ülkemiz literatüründe gelecekte benzer çalışmaların önünü açması bakımından bir ilk teşkil ettiği düşünülmektedir. Beş bölümden oluşan araştırmanın ikinci bölümünde finansal gönenç ve finansal davranış kavramının yanısıra, ikisi arasındaki ilişkiyi yansıtan literatür incelemesine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde veri ve yöntem yer alırken, dördüncü bölümde tanımlayıcı istatistik, faktör analizi ve hipotez testlerini içeren ampirik bulgular sunulmuştur. Çalışma, sonuç ve değerlendirilmelerle sonlanmaktadır.

2. Literatür İncelemesi

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, belli bir finansal gönenç seviyesine ulaşmış olan bireylerin geleceğe dair beklentilerinin daha olumlu olduğu; ayrıca üretkenlik, performans ve motivasyonlarının da nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmaların

1 İngilizce orijinali "financial well-being" olan kavrama ilişkin çalışmalara ülkemiz literatüründe henüz pek rastlanmadığı için, tarafımızdan bu çalışma içerisinde Türk Dil Kurumu tarafından da uygun görülen karşılığı olan "finansal gönenç" ifadesi kullanılacaktır.

önemli bir bölümünün üniversite öğrencileri, öğretmenler ve akademisyenler üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle son dönem literatürde finansal gönenç kavramı ile finansal davranış, finansal okuryazarlık, finansal eğitim, finansal endişe, borç yönetimi, satın alma tutumu gibi kavramlar ve konuların ilişkilendirilerek işlendiği görülmektedir. Bu doğrultuda, takip eden alt başlıklarda finansal gönenç, finansal davranış ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi konu alan literatür incelemesi sunulmaktadır.

2.1. Finansal Gönenç

Bireyin gönenç durumu; kişinin ekonomik, çevresel, sosyal, duygusal, bedensel ve benzeri yönlerinin, olumlu yansımaları sonucunda meydana gelmektedir. Ayrıca gönenç kavramını meydana getiren altı farklı alan bulunmakta olup bunlar; iş yaşamı, finansal durum, ev hayatı, sağlık durumu, boş zaman (sosyalleşme) ve çevredir (Taft vd., 2013 s.64). 'Wellbeing' kitabının yazarları olan Rath ve Harter'e (2010) göre gönenç kavramı kişinin sadece kendini mutlu, değerli yada başarılı hissetmesi değildir; bu tür duygular anlık ve geçici olabilmektedir. Rath ve Harter (2010) ayrıca, tam anlamıyla bütünsel bir gönenç sağlanabilmesi için aşağıdaki beş alanda memnuniyetin yakalanması gerektiğini ileri sürmektedir:

- 1) İş hayatı/kariyer memnuniyeti: Kişinin işini severek yapması, zamanını verimli kullanması ve bunun sonucunda iş yerindeki ve kariyeri konusundaki memnuniyeti.
- 2) Sosyal memnuniyet: Kişinin çevresindeki kişilerle güçlü ilişkiler kurması, kendisini ve çevresindekileri sevmesi ve bunun sonucunda sosyal bir memnuniyet yaratması.
- 3) Finansal memnuniyet: Kişinin kendi ekonomisine yön vermesi, gelirini ve harcamalarını akıllıca yönetmesi ve bunun sonucunda finansal durumu konusundaki memnuniyeti.
- 4) Bedensel (Fiziksel) memnuniyet: Kişinin fiziksel ve zihinsel sağlığının yerinde olması ve enerjisinin günlük olarak yapması gereken tüm işlere yetmesi.
- 5) Çevresel memnuniyet: Kişinin yaşadığı yada ait olduğu çevreye veya topluluğa aidiyet duygusuyla bağlanması ve benimsemesidir.

Çalışmamızın ana konusunu oluşturan finansal gönenç kavramı üzerine birçok tanım yapılmış olsa da temelde anlatılmak istenenler arasında fazlaca bir fark bulunmamaktadır. Özellikle 90'lı yıllar ve öncesinde yapılan finansal gönenç tanımları daha çok kişinin mutluluğunu ve memnuniyetini yansıtmaktayken; son dönemde yapılan tanımlarda daha çok kişinin, maddi ve manevi açıdan finansal durumu konusundaki algıları, yaşam standartlarının yükselmesi, kendini finansal açıdan güvende hissetmesi, ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gibi konular ön plana çıkmaktadır (Taft vd., 2013 s.65). Örneğin, Leach vd. (1999) finansal gönenç kavramını kişinin finansal durumundan memnun olması olarak tanımlarken, Joo (2008) finansal gönenç kavramını kişinin finansal açıdan kendini güven içinde hissetmesi ve endişe duymaması olarak tanımlamıştır. Daha kapsamlı bir ifadeyle finansal gönenç, kişi ve ailesinin ekonomide karşılaşılabileceği işsiz kalma, borçlanma, iflas etme, yoksulluk içinde yaşamak gibi risklere karşı korunmuş olarak; finansal bakımdan kendisini güvende ve yeterli hissetmesidir (Taft vd., 2013 s.65). Daha iyi anlaşılabilmesi adına Malone vd. (2010) finansal gönenç kavramını dört bölüme ayırmıştır. Bunlar, kişinin satın alma davranışları ve ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneği, mevcut finansal durum algısı, geleceğe dönük finansal beklenti ve uzun dönemde kendini finansal açıdan güvence altına alma isteğidir.

Literatürde finansal gönenç kavramının cinsiyetler üzerindeki yansımalarını konu alan birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar genel olarak, kadınların erkeklere oranla daha az finans bilgisine sahip olduklarını, fakat bunun kadınların finansal gönenç seviyelerinin düşük yada

finansal davranışlarının olumsuz olduğu şeklinde yorumlanamayacağını ve finansal gönenç kavramının cinsiyetler üzerine farklı yansımalarının olmadığını ortaya koymaktadır (örneğin, bakınız Theodos vd., 2014 ss.1-5; Fonseca vd., 2010 ss.2-12; Lusardi ve Tufano, 2009 ss.23-25; Zissimopoulos, Karney ve Rauer, 2008 ss.1-19; Joo ve Grable, 2004 ss.25-45). Daha da ilginç, Falahati ve Paim (2011) tarafından yapılan araştırmada, kadınların erkeklere göre daha az finans bilgisine sahip olmasına rağmen, finansal gönenç seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Finansal gönenç seviyesi ile diğer demografik özelliklerin karşılaştırılmasına bakıldığında, Taft vd. (2013) ve Joo ve Grable (2004) araştırmalarında, kişinin finansal gönenç seviyesi ile yaşı ve evlilik durumu arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu ortaya koyarken; Volpe vd. (2002) finansal gönenç seviyesiyle bireyin yaşı arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu fakat evlilik durumu ile arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bunların yanısıra, Malone vd. (2010), Lusardi vd. (2010) ve Joo ve Grable (2004) çalışmalarında kişinin eğitim seviyesi arttıkça finansal gönenç seviyesinin de artacağı sonucunu raporlamışlardır.

2.2. Finansal Davranış

Çalışmada finansal davranış konusuna değinilmesinin temel sebebi literatürdeki çalışmalarda belirtildiği üzere finansal gönenç kavramının, finansal davranışın bir sonucu olarak ortaya çıkmasıdır (Kim, 2000 s.33). Sam vd. (2012) finansal davranış kavramının, kişinin sahip olduğu finans bilgisi ile psikolojik değişkenlerin (motivasyon, risk toleransı, harcama eğilimi, tasarruf eğilimi gibi) bir kombinasyonu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Diğer taraftan Xiao (2006) finansal davranış kavramına sonuç odaklı bakarak, "paranın nasıl harcanacağına yönelik plan yapmak, harcanan paraların hesabını yazılı olarak tutmak, sabit giderleri gözden geçirmek, yazılı bir bütçe oluşturmak" şeklinde tanımlamıştır. Dew ve Xiao (2011) ise finansal davranış eğiliminin üç temel alt faktöre ayırarak bunları; tasarruf ve yatırım, nakit yönetimi, kredi yönetimi olarak tanımlamıştır.

Literatürde demografik değişkenlerin finansal davranış eğilimleri üzerine etkilerine bakıldığında, kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin erkeklere göre daha düşük olup; ayrıca erkeklere oranla daha az borçlanma eğilimi gösterdiklerine rastlanmaktadır (Lusardi ve Tufano, 2009 s.24). Theodos vd, (2014) araştırmalarında kadınların erkeklere oranla finansal anlamda risk almaktan kaçındıklarını, daha fazla kredi kartı sahibi olduklarını ve genellikle kredi kartı borçlarının tamamını düzenli olarak ödediklerini fakat kadınlarla erkekler arasında tasarruf eğilimleri açısından belirgin bir farkın olmadığı sonucuna varmışlardır. Benzer çalışmada Fonseca vd. (2010) evli olmayan kadınların evli olmayan erkeklere oranla daha olumlu finansal davranış sergilediklerini, buna karşın evli olan erkeklerin evli olan kadınlara göre daha olumlu finansal davranış sergilediklerini ortaya koymuş; bu durumu evli olan bireylerin aile içinde farklı görevler üstlenmeleriyle açıklamıştır. Joo ve Grable (2004) ise çalışmalarında eğitim seviyesi yüksek olan bireylerde finansal risklerden kaçınma ve rasyonel satın alma eğiliminin olduğunu, dolayısıyla eğitim seviyesinin artmasının kişinin finansal davranış eğilimlerini olumlu etkileyeceğini ortaya koymuştur.

2.3 Finansal Gönenç ve Finansal Davranış Arasındaki İlişki

Birçok araştırmacı kişinin finansal gönenç seviyesinin belirlenmesinde öncelikli olarak finansal davranış eğilimlerinin anlaşılması gerektiğini savunmaktadır (örneğin, bakınız Gutter ve Copur, 2011 s.700). Buna ilaveten, Joo ve Grabel (2004) finansal gönenç kavramının, finansal davranış eğilimiyle doğrudan ve dolaylı bir ilişkisinin olduğunu vurgularken, kişinin aylık faturalarını ve

kredi kartı borçlarının tamamını zamanında ödemesini, aylık bütçe hazırlamasını ve tasarruf yapmasını olumlu finansal davranış eğilimlerine örnek olarak göstermiştir. Ayrıca, Gutter ve Copur (2011) çalışmalarında olumlu finansal davranışların (bütçe yapma, tasarruf yapma, para ve kredi kartını rasyonel kullanma, zorunlu giderleri azaltma vb.) olumlu bir finansal gönenç seviyesi olarak bireylere geri döneceğini ortaya koymuştur. Bunları destekler nitelikte olmak üzere, Sabri ve Falahati (2012) çalışmalarında kişinin finansal davranış eğilimlerinin finansal gönenç seviyesini etkileyeceğini ileri sürerek; rasyonel finansal davranışların kişinin finansal gönenç seviyesini arttıracaklarını, buna karşın yanlış yönetilen finansal sürecin ise, kişiyi kısa ve uzun vadede sorunlarla karşı karşıya bırakacağını ileri sürmüştür. Ayrıca iktisatçılar, kişilerin kazandığı parayı rasyonel yönetme tutumlarının ve tasarruf eğilimlerinin, günümüzde arzu edilen bir finansal davranış eğilimi olduğunu ve aynı zamanda kişilerin finansal gönenç seviyelerini de arttıracaklarını dile getirmişlerdir.

3. Veri ve Yöntem

Bu çalışma finansal gönenç ile finansal davranış eğilimleri arasındaki ilişkinin analiz edilmesi amacıyla yürütülmektedir. Bu kapsamda Dumlupınar Üniversitesi'nde görev yapan akademik personel üzerinden çalışmaya yönelik veriler toplanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket demografik özellikler, finansal gönenç ve finansal davranış eğilimlerinin ölçülmesine yönelik üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmada kullanılan ölçekler oluşturulurken, finansal gönenç kısmında Prawitz vd.'nin (2006) ve finansal davranış eğilimi kısmında Xiao'nun (2011) çalışmalarından yararlanılmıştır.

2014 yılı Ocak ayı itibarıyla Dumlupınar Üniversitesinin tüm birimlerinde görev yapan 1,165 kişiden oluşan akademik personel araştırmanın evrenini oluşturmakta olup; araştırma yalnızca akademik personelle sınırlı tutulmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğü, Özdamar (2003) tarafından geliştirilen formül aracılığıyla %90 güven aralığında ve %5 hata payına göre hesaplanmış olup; anketle ulaşılan 246 akademik personelden elde edilen veriler üzerinde çok değişkenli istatistiksel analizlerden faydalanılmıştır. Ankette kullanılan finansal gönenç seviyesini ölçmeye yönelik sorular "yoğun stres" den "stresiz" e, "memnuniyetsiz" den "memnun" a, "çok fazla endişeli" den "rahat" a doğru, 5'li likert ölçeğine göre ölçümlendirilmiş olup, aynı şekilde finansal davranış eğilimini ölçmeye yönelik olan sorularda da (1-Asla, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sıklıkla, 5- Her zaman) 5'li likert tipi kullanılmıştır. Toplanan verilerin analiz edilmesinde çok değişkenli analiz yöntemlerinden olan frekans analizleri, faktör analizi ve korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Veriler SPSS 15 programında analize tabi tutulmuştur.

Çalışma ile ilgili hipotezler ise aşağıdaki gibidir:

- H₁: Akademik personelin demografik değişkenleri ile finansal davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1a}: Taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal davranış eğilimi farklılık gösterir.
- H_{1b}: Akademik personelin sahip olduğu unvanla finansal davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1c}: Akademik personelin yaşı ile finansal davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{1d}: Akademik personelin finansal davranış eğilimi, medeni durumuna göre farklılık gösterir.
- H_{1e}: Akademik personelin finansal davranış eğilimi, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterir.

- H₂: Akademik personelin finansal davranış eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{2a}: Akademik personelin tasarruf ve yatırım eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{2b}: Akademik personelin nakit yönetim eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır.
- H_{2c}: Akademik personelin kredi yönetimi eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır.

Çalışmada kullanılan, 8 madde ve tek alt boyuttan oluşan finansal gönenç sorularının güvenilirliklerinin ölçülmesinde Cronbach Alpha güvenilirlik analizi uygulanmış ve $\alpha=0.898$ olarak bulunmuştur. 12 maddeden oluşan ve finansal davranış eğilimine yönelik soruların güvenilirliklerinin ölçülmesinde Cronbach Alpha güvenilirlik analizi uygulanmış ve güvenilirliği düşük olan 2 madde ölçekten çıkarılarak 10 maddeye indirgenmiş ve Cronbach Alpha değeri $\alpha=0.725$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca finansal davranış eğiliminin alt boyutlarından olan tasarruf ve yatırım alt boyutunun Cronbach Alpha değeri $\alpha=0.60$, nakit yönetimi alt boyutunun Cronbach Alpha değeri $\alpha=0.538$, kredi yönetimi alt boyutunun Cronbach Alpha değeri $\alpha=0.696$ bulunmuştur. İleri sürülen hipotezlerden 1 no'lu hipotez ve onun alt hipotezleri t-testi ve ANOVA analizi kullanılarak; 2 no'lu hipotez ve onun alt hipotezleri ise Pearson Korelasyon analizi kullanılarak test edilmiştir.

4. Ampirik Bulgular

Bu bölümde, ilk olarak tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Sonrasında ise, oluşturulan hipotezlerin test edilmesiyle elde edilen analiz sonuçları sunulmuştur.

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmanın uygulama bölümünde analize tabi tutulmak üzere elde edilen veri setinin temel bir takım özelliklerini yansıtan tanımlayıcı istatistiki bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

		Sayı	%			Sayı	%
Cinsiyet	Erkek	167	67.9	Medeni durum	Evli	149	60.6
	Kadın	79	32.1		Bekar	97	39.4
	Toplam	246	100.0		Toplam	246	100.0
Yaş	25 yaş ve altı	16	6.5	Görev yeri	Taşra	87	35.4
	26-30 yaş	71	28.9		Merkez	159	64.6
	31-35 yaş	63	25.6		Toplam	246	100.0
	36-40 yaş	42	17.1	Hizmet süresi	1-5 yıl arası	137	55.7
	41-45 yaş	39	15.9		6-10 yıl arası	33	13.4
	46 yaş ve üstü	15	6.1		11-15 yıl arası	37	15
	Toplam	246	100.0		16-20 yıl arası	31	12.6
Unvan	Uzman	3	1.2	21 yıl ve üstü	8	3.3	
	Okutman	15	6.1	Toplam	246	100.0	
	Arş.Gör.	62	25.2	Aylık gelir durumu	2500 TL ve altı	72	29.3
	Öğr.Gör.	86	35		2501 - 3500 TL	115	46.7
	Arş.Gör.Dr.	5	2		3501 - 4500 TL	25	10.2
	Öğr.Gör.Dr.	8	3.3		4501 - 5000 TL	20	8.1
	Yrd.Doç.Dr.	51	20.7		5001 - TL ve üzeri	14	5.7
	Doç.Dr.	12	4.9		Toplam	246	100.0
	Prof.Dr.	4	1.6	Ekonomik ve finansal gelişmeleri takip etme sıklığı	Her gün	76	30.9
	Toplam	246	100.0		Haftada birkaç kez	97	39.4
Ekonomik ve finansal gelişmelerin takip edildiği kaynaklar	Gazete	22	8.9		Ayda birkaç kez	53	21.5
	Dergi	2	.8		Hiçbir zaman	20	8.1
	Televizyon	38	15.4		Toplam	246	100.0
	İnternet	176	71.5				
	Diğerleri	8	3.3				
	Toplam	246	100.0				

Tabloda görüldüğü üzere örneklemede yer alan bireylerin 167'si (%67.9) erkek, 79'u (%32.1) kadındır. Örneklemi oluşturan katılımcıların 149'u (%60.6) evli, 97'si (%39.4) bektardır. Çalışmaya katılan akademik personelin 159'u (%64.6) Kütahya il merkezinde, 87'si (%35.4) Kütahya'nın ilçelerinde görev yaparken, katılımcıların yarısından fazlasını oluşturan 137 (%55.7) kişinin kurumdaki görev süresi 1-5 yıl arasındadır. Ayrıca çalışmaya katılanların çoğunluğu 26-35 yaş aralığında (26-30 yaş aralığı 71 kişi (%28.9), 31-35 yaş aralığı 63 kişi (%25.6), 36-40 yaş aralığı 42 kişi (%17.1), 41-45 yaş aralığı 39 kişi (%15.9), 46 yaş ve üzeri 15 kişi (%6.1)) bulunurken, unvana göre bakıldığında ilk sırada Öğretim Görevlileri 86 kişiyle (%35), ikinci sırada Araştırma Görevlileri 62 kişiyle (%25.2) ve üçüncü sırada Yardımcı Doçent Doktorlar 51 kişiyle (%20.7) yer almaktadır. Örneklemedeki bireylerin çoğunluğu ekonomik ve finansal gelişmeleri her gün (%30.9) ve haftada birkaç kez (%39.4) takip etmekte olduğunu ifade ederken; ekonomik ve finansal gelişmelerin takip

edildiği kaynakların ağırlıklı olarak internet (%71.5) ve televizyon (%15.4) olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan akademik personelin gelir durumuna bakıldığında büyük çoğunluğun aylık gelirinin 2,500-3,500 TL aralığında (%46.7) yer aldığı görülmektedir. Önemli sayılabilecek bir kesim olan %29.3'un aylık gelirinin 2,500 TL'nin altında olması da dikkat çekicidir.

4.2. Faktör Analizi

Faktör analizi, çok sayıda değişkenden oluşan veri setinin azaltılıp, daha sade ve özet hale getirilerek açıklanmasına yönelik bir analizdir. Analizin temel amacı çok sayıdaki değişkenin gruplanarak, faktör değişkenler olarak ifade edilip edilemeyeceğini ve eğer olanaklı ise hangi değişkenlerin hangi faktör içinde yer alacağına belirlenmesidir (Özdemir, 2010). Söz konusu yöntem, ilişkili değişkenlerin gruplar içinde sınıflandırılması için kullanılan kalitatif bir analiz tekniğidir (Ho et al., 2012). Faktör analizi ile ayrıca araştırmanın geçerliliğinin test edilmesi açısından birleşme (convergent) ve ayrışma (discriminant) geçerlilikleri incelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda, temel bileşenler analizi yöntemi ve varimax rotasyon yöntemleri kullanılarak yapılan faktör analizi sonucunda; Tablo 2'de görüldüğü üzere, Bartlett Küresellik değeri anlamlı ve KMO değeri önerilen (0.60) değerden büyük (0.901) olarak bulunmuştur. Analiz sonucunda finansal gönenç değişkeninin tek faktörlü bir yapı sergilediği belirlenmiştir. Faktör altında yer alan tüm değişkenlerin faktör yük değerleri 0.60'ın üzerindedir. Elde edilen tek faktörlü yapı, toplam varyansın %59'unu açıklamaktadır. Faktör analizi sonucunda elde edilen bulguların Prawitz vd. (2006) çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 2. Finansal Gönenç Maddelerinin Faktör Yük Dağılımı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Güvenilirlik Değerleri

Maddeler	Faktör Yük Değeri	Ortalamalar	Standart Sapma	Güvenilirlik (α)
Gönenç 1	0.760	2.8740	1.2651	0.887
Gönenç 2	0.776	2.6443	1.4180	0.886
Gönenç 3	0.845	2.4024	1.2292	0.878
Gönenç 4	0.850	2.7256	1.2359	0.877
Gönenç 5	0.668	3.3232	1.4895	0.896
Gönenç 6	0.719	3.2886	1.2944	0.889
Gönenç 7	0.635	2.3333	1.4166	0.899
Gönenç 8	0.900	2.5935	1.2815	0.871
Açıklayıcılık Yüzdesi	: % 59.894			
KMO Değeri	: 0.901			
Bartlett Manidarlık	: 0.000			
Yaklaşık K-Kare	: 1154.515			

Diğer taraftan, finansal davranış eğiliminin ölçülmesinde yararlanılan değişkenler faktör analizine tabi tutulmuştur. Tablo 3'te görülebileceği gibi, temel bileşenler analizi ve varimax rotasyon yöntemleri kullanılarak yapılan faktör analizi sonucunda, Bartlett Küresellik değeri anlamlı ve KMO değeri önerilen (0.60) değerden büyük (0.741) olarak bulunmuştur. Analiz sonucunda finansal davranış eğiliminin üç faktörlü yapı sergilediği belirlenmiştir. Elde edilen üç faktör; nakit yönetimi, kredi yönetimi ve tasarruf ve yatırım eğilimi olup, literatürde yararlanılan

boyutlarla aynı şekilde isimlendirilmişlerdir. Üç faktör altında yer alan tüm değişkenlerin faktör yük değerleri 0.60'ın üzerindedir. Elde edilen tek faktörlü yapı, toplam varyansın %57'sini açıklamaktadır. Faktör analizi sonucunda elde edilen bulguların Prawitz vd. (2006) çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü görölmektedir.

Tablo 3. Finansal Davranış Maddelerinin Faktör Yük Dağılımı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Güvenilirlik Değerleri

Maddeler	Faktör Yük Değeri	Ortalamalar	Standart Sapma	Güvenilirlik (α)
Faktör 1: Nakit Yönetimi ($\alpha= 0.634$)				
Davranış 1	0.678	4.5366	0.8010	0.701
Davranış 2	0.686	3.0000	1.3401	0.739
Davranış 3	0.668	3.6545	0.9681	0.697
Davranış 4	0.642	4.0569	1.3809	0.685
Faktör 2: Kredi Yönetimi ($\alpha= 0.721$)				
Davranış 5	0.664	3.6707	1.2261	0.729
Davranış 6	0.689	4.1138	1.2759	0.697
Davranış 7	0.575	3.9593	1.2349	0.696
Faktör 3: Tasarruf ve Yatırım Eğilimi ($\alpha= 0.819$)				
Davranış 8	0.821	2.7480	1.2427	0.680
Davranış 9	0.781	2.8659	1.3102	0.673
Davranış 10	0.663	1.5935	1.0563	0.728
Açıklayıcılık Yüzdesi : % 56.969				
KMO Değeri : 0.741				
Bartlett Manidarlık : 0.000				
Yaklaşık K-Kare : 516.025				

Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açaşından; güvenilirliğin değerlendirilmesinde Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı dikkate alınmıştır. Elde edilen iç tutarlılık katsayılarının tümü önerilen 0.70 kabul değeri üzerindedir. Ayrıca, geçerliliğin değerlendirilmesinde, birleşme ve ayırma geçerliliği faktör analizi sonuçları dikkate alınmıştır. Buna göre, boyutlar altında toplanan değişkenlerin faktör yük değerlerinin 0.60'dan büyük olması ve açıklanan varyans değerlerinin %59 ve %57 düzeyinde olması birleşme ve ayırma geçerliliği açaşından kabul edilebilir düzeyde bulunmaktadır. Ayrıca içerik geçerliliği bakımından araştırma, İşler ve Özdemir'in (2010) çalışmasında da olduğu gibi, literatürde yer alan çalışmalara paralel yürütölmüş ve alanında uzman kişilerce ayrıca değerlendirilmiştir.

4.3. Hipotez Testleri

Araştırma yönteminde yer alan ve çalışmanın amacını oluşturan hipotezlerden 1a, 1d ve 1e no'lu hipotezleri test etmeye yönelik olarak Bağımsız gruplarda t-testi (independent samples t-test) yapılmıştır. Söz konusu analize ilişkin sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Akademik Personelin Görev Yeri, Medeni Durumu ve Cinsiyet Değişkenlerine İlişkin Finansal Davranış Eğilimleri t-Testi Sonuçları

Hipotezler		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	T	P	Ret/Kabul
H _{1a} : Taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal davranış eğilimi farklılık gösterir.	Taşra	87	3.4644	0.58189	0.803	0.423	Ret
	Merkez	159	3.3956	0.67311			
H _{1d} : Akademik personelin finansal davranış eğilimi, medeni durumuna göre farklılık gösterir	Evli	149	3.5322	0.60697	3.476	0.001	Kabul
	Bekâr	97	3.2474	0.65893			
H _{1e} : Akademik personelin finansal davranış eğilimi, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterir.	Kadın	79	3.4671	0.63785	0.792	0.429	Ret
	Erkek	167	3.3976	0.64462			

Yürütülen Bağımsız gruplarda t-testi (independent samples t-test) aracılığıyla, taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal davranış eğilimi karşılaştırılarak, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Analiz sonucunda P değerinin 0.423 olduğu görülmüştür. Buna göre, taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal davranış eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmadığından, H_{1a} hipotezi reddedilmiştir.

Ayrıca, akademik personelin finansal davranış eğiliminin, medeni durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Analiz sonucunda P değerinin 0.001 olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, akademik personelin finansal davranış eğilimi, medeni durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiğinden H_{1d} hipotezi kabul edilmiştir.

Akademik personelin finansal davranış eğiliminin, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan analizin sonucunda, P değerinin 0.429 olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, akademik personelin finansal davranış eğilimi, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğinden, H_{1e} hipotezi reddedilmiştir.

1b ve 1c no'lu hipotezlerin analizinde, varyansların homojenliği test edildikten sonra tek yönlü varyans (ANOVA) analizi yapılması gerektiği görülmüştür. Öncelikle, hipotez 1b'ye yönelik akademik personelin sahip olduğu unvan ile finansal davranış eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığının; şayet ilişki varsa bunun nereden kaynaklandığının incelendiği analiz yürütülmüştür. Yürütülen tek yönlü varyans analizinin sonucunda P değerinin 0.004 olduğu görülmüştür. Söz konusu değer, akademik personelin sahip olduğu unvan ile finansal davranış eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koyduğundan; H_{1b} hipotezi kabul edilmiştir. Daha sonra, hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu belirlemek üzere, Tukey testi uygulanmıştır. Tukey testi sonuçları, akademik personelin finansal davranış eğilimi ile unvan değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymakta olup; bu ilişkinin Araştırma Görevlisi ile Yardımcı Doçent arasında olduğu gözlenmektedir.

İlaveten, akademik personelin yaş değişkeni ile finansal davranış eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına; ilişki varsa bunun nereden kaynaklandığına ilişkin analiz yürütülmüştür. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizinin sonucunda ulaşılan P değeri 0.001'dir. Sözkonusu değer akademik personelin yaş değişkeni ile finansal davranış eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğuna işaret ettiğinden, H_{1c} hipotezi kabul edilmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında bulunduğunu belirlemek üzere Tukey testi uygulanmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre, akademik personelin finansal davranış eğilimi ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sözkonusu ilişkinin 26-30 yaş grubu ile; 31-35 yaş, 36-40 yaş ve 41-45 yaş grupları arasında olduğu gözlenmektedir.

Bu aşamadan sonra, çalışmanın esasını oluşturan hipotezlerden, akademik personelin finansal davranış eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasındaki ilişkiye dair oluşturulan H_2 ve bu hipotezin alt hipotezleri olan; akademik personelin tasarruf ve yatırım eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasındaki ilişkiye dair oluşturulan H_{2a} , akademik personelin nakit yönetim eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasındaki ilişkiye dair oluşturulan H_{2b} , akademik personelin kredi yönetimi eğilimi ile finansal gönenç seviyesi arasındaki ilişkiye dair oluşturulan H_{2c} hipotezlerini test etmek üzere korelasyon analizi yürütülmüştür. Sözkonusu analize ilişkin sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Finansal Davranış Eğiliminin Alt Faktörleri ile Finansal Gönenç Arasındaki Korelasyon

Değişkenler		Tasarruf ve Yatırım Eğilimi	Nakit Yönetim Eğilimi	Kredi Yönetim Eğilimi
Finansal Gönenç Seviyesi	Pearson Korelasyon	0.532**	0.190**	0.343**
	Sig. (2-tailed)	0.001	0.003	0.001

** Korelasyon, $r=0.01$ seviyesinde anlamlı (çift yönlü)

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, elde edilen P değerlerinin (0.001 ve 0.003) istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve korelasyon analizinin geçerli olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Akademik personelin finansal gönenç düzeyi ile finansal davranış eğiliminin alt faktörlerinden olan tasarruf ve yatırım eğilimi arasındaki bağıntıyı açıklayan Pearson değeri (0.532) yüksek düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuş ve H_{2a} hipotezi kabul edilmiştir. Akademik personelin finansal gönenç düzeyi ile finansal davranış eğiliminin alt faktörlerinden olan nakit yönetimi eğilimi arasındaki bağıntıyı açıklayan Pearson değeri (0.190) düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuş ve H_{2b} hipotezi kabul edilmiştir. Son hipotezin analizinde, akademik personelin finansal gönenç düzeyi ile finansal davranış eğiliminin alt faktörlerinden olan kredi yönetimi eğilimi arasındaki bağıntıyı açıklayan Pearson değeri (0.343) orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuş ve H_{2c} hipotezi kabul edilmiştir. H_2 hipotezinin alt hipotezleri kabul edildiğinden, ayrıca Tablo 5'teki verilerin genel olarak değerlendirilmesi sonucunda; akademik personelin finansal gönenç düzeyi ile finansal davranış eğilimi arasındaki ilişki orta düzeyde ve pozitif yönlü olduğundan, H_2 hipotezi kabul edilmiştir.

Finansal davranış eğiliminin alt boyutları olan tasarruf ve yatırım eğilimi, nakit yönetim eğilimi ve kredi yönetim eğilimi ile finansal gönenç arasındaki ilişkinin test edilmesine yönelik gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda, değişkenler arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Söz konusu ilişkinin, Gutter ve Copur'un (2011) çalışmasında yapılan Bivariate analiz sonucuyla örtüştüğü ve dolayısıyla elde edilen sonuçların literatürle paralellik gösterdiği görülmektedir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Birer bilim insanı olarak akademisyenler; bilginin üretilmesi, geliştirilmesi ve katma değer sağlayan bir hale getirilerek insan hayatının kalitesinin artırılmasına yönelik çaba sarfeden bir meslek grubunun üyesidir. Dolayısıyla akademisyenler, bir ülkenin bilgi toplumu olması ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşmasında önemli rol üstlenen bir kesimi oluşturmaktadır. Akademik personelin işine daha iyi odaklanarak en iyi şekilde yapabilmesi ve daha verimli olabilmesi için finansal açıdan da tatmin olması gereklidir. Kim vd.'ye (2003) göre, finansal açıdan tatmin olamayan birey verimli olamadığı gibi maddi ve manevi olarak kendini stres altında hissedecek bu durumdan sağlığı da olumsuz yönde etkilenecektir. Bu noktadan hareketle, çalışmada Dumlupınar Üniversitesinde görevli akademik personelin finansal gönencini ölçmek ve finansal davranış eğilimlerine yansımalarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın, akademik personelin finansal gönenciyile finansal davranış arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik olarak yerli literatürde yürütülen ilk çalışma olduğu söylenebilir.

Sonuçları itibariyle çalışmada; taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal davranış eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da, akademik personelin finansal davranış eğilimlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Cinsiyet değişkenine ilişkin bu sonucun daha önce Theodos vd. (2014) ve Lusardi ve Tufano (2009) tarafından Amerikan halkı üzerinde yapılan ve kadınların erkeklere oranla daha az borçlanma eğilimi içinde oldukları, finansal anlamda risk almaktan kaçındıkları, daha fazla kredi kartı sahibi oldukları ve genellikle kredi kartı borçlarının tamamını düzenli olarak ödedikleri yönündeki sonuçları desteklediği görülmektedir. Analizlerde ayrıca, akademik personelin evli ya da bekâr olmasının finansal davranış eğilimlerini etkilediği; yanısıra akademik personelin gerek unvan gerekse yaş bakımından ilerledikçe finansal davranış eğilimlerinin olumlu yönde geliştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçların, Fonseca vd. (2010) tarafından yapılan araştırmada ulaşılan; evli olmayan kadınların evli olmayan erkeklere oranla daha olumlu finansal davranış sergiledikleri, buna karşın evli olan erkeklerin evli olan kadınlara göre daha olumlu finansal davranış sergiledikleri bulgusuyla örtüştüğü görülmektedir. Ayrıca bu sonucun gerek Joo ve Grable (2004) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen; eğitim seviyesi yüksek olan bireylerde finansal risklerden kaçınma ve rasyonel satın alma eğiliminin olduğu, dolayısıyla eğitim seviyesinin artmasının kişinin finansal davranış eğilimlerini olumlu etkileyeceği sonucuyla; gerekse Hogarth vd. (2003) tarafından yapılan ve Amerikan gayrimenkul sahiplerini temel alan araştırmada, evli olan ve eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin finansal davranış eğilimlerinin daha olumlu olduğu yönündeki sonucuyla paralellik arz ettiği görülmektedir.

Araştırmada ulaşılan önemli sonuçlardan bir diğeri, bireyin sergilediği olumlu finansal davranışın (olumlu tasarruf ve yatırım eğilimi, olumlu nakit yönetim eğilimi ve olumlu kredi yönetim eğilimi) finansal gönenc halini de olumlu etkilediğidir. Buradan hareketle, akademik personelin finansal gönenc seviyesinin yükseltilmesinde ücretlerin iyileştirilmesinin tek başına yeterli olmayacağı, aynı zamanda rasyonel finansal davranış sergilemeye yönelik olarak bireylerin bilinçlendirilmesi gerektiği de söylenebilir.

Akademisyen gelirlerinin, gerek Türkiye'deki benzer çalışanların ücretleriyle karşılaştırıldığında gerekse gelişmiş ülkelerdeki meslektaşlarıyla karşılaştırıldığında düşük olduğu kabul edilmekle birlikte; çalışmamızda ulaşılan sonuçlara bakıldığında akademik personelin finansal durumundan sınırlı da olsa memnun olduğu görülmektedir. Bu durum ancak Türk insanının kanaatkâr bir

yapıya sahip olmasıyla açıklanabilir. Gelir durumları son dönemde sıklıkla gündeme gelen akademik personelin finansal gönenç durumunu belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmanın yerli literatürde bir ilki temsil etmesi, ulaşılan bulguların önemini de artırmaktadır. Çalışmanın, 2014 sonunda hayata geçirilen “Yükseköğretim Tazminatı” öncesi gerçekleştirildiğinden hareketle; sözkonusu tazminat sonrası meydana gelen iyileştirmenin, araştırma bulgularında bir değişikliğe yol açıp açmadığı yeni bir çalışmayla incelenmeye değer olacaktır. Ayrıca, toplumun farklı kesimleri ve farklı meslek grupları üzerinde yürütülecek benzer çalışmalar bu bulguları daha da anlamlı kılacaktır. Gelecekte, gönenç kavramının 5 temel birleşine yer verilmesiyle yürütülecek çalışmalar, bütünsel bir gönenç algısının yansıtılması açısından önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Dew, J. & Xiao, J.J. (2011) “The Financial Management Behavior Scale: Development and Validation”, *Journal of Financial Counseling and Planning*, 22(1), pp.43-59.
- Falahati, L. & Paim, L.H. (2011) “Gender Differences In Financial Well-Being Among College Students”, *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(9): 1765-1776.
- Fonseca, R., Muller, K.J., Zamarro, G. & Zissmopoulos, J. (2010) “What Explains the Gender Gap in Financial Literacy?”, *RAND Working paper*.
- Gutter, M. & Copur, Z. (2011) “Financial Behaviors and Financial Well-Being of College Students: Evidence from a National Survey”, *Journal of Family and Economic Issues*, 32, pp.699-714
- Ho, G.T.S., Choy, K.L., Lam, C.H.Y. & Wong, D.W. (2012) “Factors influencing implementation of reverse logistics: a survey among Hong Kong businesses”, *Measuring Business Excellence*, 16(3), pp.29-46.
- Hogarth, J.M., Beverly, S.G. & Hilgert, M. (2003) “Patterns of Financial Behaviors: Implications for Community Educators and Policy Makers”, *Federal Reserve System Community Affairs Research Conference*, http://www.federalreserve.gov/communityaffairs/national/ca_conf_suscommdev/pdf/hogarthjeanne.pdf.
- İşler, D.B. ve Özdemir, ř. (2010) “Hastane İşletmelerinde İşsel Pazarlama Yaklaşımının İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi: Isparta İli Örneği”, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 13(2), ss.115-141.
- Joo, S. (2008) Personal financial wellness, In J.J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (pp.21-33), New York: Springer.
- Kim, J. (2000) “The effects of workplace financial education on personal finances and workout comes”, *Unpublished doctoral dissertation*, Virginia Polytechnic Institute and State, Blacksburg.
- Kim, J., Garman, E.T. & Sorhaindo, B. (2003) “Relationships Among Credit Counseling Clients’ Financial Wellbeing, Financial Behaviors, Financial Stressor Events, and Health”, *Financial Counseling and Planning*, 14(2), pp.75-87.
- Leach, L.J., Hayhoe, C.R. & Turner, P.R. (1999) “Factors affecting perceive deconomic wellbeing of college students: A gender perspective”, *Financial Counseling and Planning*, 10(2), pp.11-23.
- Lusardi, A. & Tufano, P. (2009) “Debt Literacy, Financial Experiences, and Over in debtedness”, *National Bureau of Economic Research Working Paper*, 14808, p.44.
- Lusardi, A., Mitchell, O.S. & Curto, V. (2010) “Financial literacy among the young: Evidence and implications for consumer policy”, *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), pp.358-380.
- Malone, K., Stewart, S.D., Wilson, J. & Korsching, P.F. (2010) “Perceptions of financial well-being among American women in diverse families”, *Journal of Family and Economic Issues*, 31, pp.63-81.
- Naktiyok, A. ve Kaygın, E. (2012) “Tükenmişlik ve İş Tatmini Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Akademik Personel Üzerinde Bir Uygulama”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), ss.23-32.
- Özdamar, K. (2003) *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 1. Baskı, Eskişehir: Kaan Kitabevi.

- Özdemir, A. (2010) *Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar*, İstanbul: Beta, s.284.
- Prawitz, A.D., Garman, E.T., Sorhaindo, B., O'Neill, B., Kim, J. & Drentea, P. (2006) "The InCharge financial distress/financial well-being scale: Development, administration, and score interpretation", *Financial Counseling and Planning*, 17, pp.34–50.
- Rath, T. & Harter, J.K. (2010) *Wellbeing: The Five Essential Elements*, Gallup Press, First edition.
- Sabri, M.F. & Falahati, L. (2012) "Estimating a model of subjective financial well-being among college students", *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(18), pp.191-199.
- Sağlam, A.Ç. (2011) "Akademik personelin sosyo-demografik özelliklerinin tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), ss.407–420.
- Sam, Y., Geetha, C. & Mohidin, R.A. (2012) "What were the factors that influence financial management behavior of undergraduates?", *International Journal of Business Trends and Technology*, 2(1).
- Sohyun, J. & Grable, J.E. (2004) "An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction", *Journal of Family and Economic Issues*, 25(1), pp.25-50.
- Taft, M.K., Hosein, Z.Z., Mehrizi, S.M.T. & Roshan, A. (2013) "The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns", *International Journal of Business and Management*, 8(11), pp.63-75.
- Theodos, B., Kalish, E., McKernan, S.M. & Ratcliffe, C. (2014) "Do financial knowledge, behavior, and well-being differ by gender?", *Urban Institute*.
- Volpe, R.P., Kotel, J.E. & Chen, H. (2002) "A survey of investment literacy among online investors", *Financial Counseling and Planning*, 13, pp.1-13.
- Xiao, J.J., Sorhaindo, B. & Garman, E.T. (2006) "Financial behaviours of consumers in credit counselling", *International Journal of Consumer Studies*, 30(2), pp.108–121.
- Zissimopoulos, J., Karney, B. & Rauer, A. (2008) "Marital histories and economic wellbeing", *Michigan Retirement Research Center Working paper*, 180, p.32.